

**Volumen Epistolarum, Qvas Romani Pontifices, Gregorius
III., Stephanvs III., Zacharias I., Pavlvv I., Stephanvs IV.,
Adrianvs et Pseudopapa Constantinus miserunt & reges
Francorum, Carolvm Martellvm, ...**

Gretser, Jacob

[München], 1613

Item exemplar Epistolæ eiusdem Papæ ad Domnum Carolvm &
Carlomannvm Reges directa, prohibendo atque cum nimiis adiurationibus
obligando, vt de gente Langobardorum vxores minimè acciperent. XLV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65166](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65166)

*Item exemplar Epistola eiusdem, Papa ad
Domnum Carolum & Carlomanum Reges directa, prohi-
bendo atque cum nimis adiurationibus obligando, vt
de gente Langobardorum uxores mini-
me acciperent.*

XLV.

DOMNIS excellentissimis filiis Carolo & Car-
lomanno Regibus Francorum & patriciis
Romanorum Stephanus Papa. Dum omni-
um electorum Dei præcipuam vitam, & digna ope-
rum merita, in nostram memoriam reuoluimus, in-
uenimus profecto nulla eos potuisse qualitatis diuer-
sitate ab eorum cordis statu, & pristina sponsonis
constantia amoueri. Vnde & variis antiqui hostis
suasionibus ac blandimentis circumuallati, immuta-
biles in suæ mentis firmitate constat permanisse, &
ob hoc cum triumpho victoriæ ad optata pertingere
meruerunt gaudia, & nimirum considerandum est,
quia si quis quibusdam suasionibus demulcitus, victus
fuerit, à recto confestim tramite, qui ducit ad vitam
æternam, per abrupta declinans deuia * recontendat,
vt ex hoc in procliuem delabatur noxam; Nam ple-
rumque certum est, quia idem antiquus hostis per in-
firmam naturam fidelium mentes subripere nititur;
Hinc est enim, quòd olim primo homini in Paradiso
constituto, per infirmam mulieris naturam, pestiferis
valuit suadere blandimentis, diuinum transgredi man-
datum, & ob hoc diræ mortis humano generi inrepsit
excidium: & ideo, præcellentissimi filij magni Reges,
tanto studiosius eiusdem molimini resistendum est;
ne quemquam suis irretire valeat argumentis, quanto

* iré com-
tendar.

Z

cerni-

cernimus suis crebro insidiis ad decipiendum fidelium corda insistere.

Itaque nostræ perlatum est notioni, quod certè cum magno cordis dolore dicimus, quod Desiderius Langobardorū Rex, vestrę persuadere dinoscitur excellentiæ, suam filiam vni ex vestra fraternitate in cōnubio copulare, quod certè, si ita est, hæc propria Diabolica est immissio, & non tam matrimonij coniunctio, sed consortium nequissime adinventionis esse videtur. Quoniam plures comperimus, sicut diuinæ scripturæ historia instruimur, per alienationis iniustam copulam, à mandatis Dei deuiare, & in magno deuolutos facinore: quæ est enim, præcellentissimi filij, magni Reges, talis desipientia, vt penitus vel dici liceat, quod vestra præclara Francorum gens, quæ super omnes gentes enitet, & tam splendida ac nobilissima regalis vestræ potentæ proles; perfida, quod absit, ac foetentissima Langobardorum gente polluitur, quæ in numero gentium nequaquam computatur, de cuius natione, & leprosum genus oriri certum est. Nullus enim, qui mentem sanam habet, hoc vel suspicari potest, vt tales nominatissimi Reges, tanto detestabili atque abominabili, contagio implicentur: quæ enim *societas luci ad tenebras? aut quæ pars fidei cum infidele?* Etenim, mitissimi, & à Deo instituti benignissimi Reges, iam Dei voluntate & consilio, coniugio legitimo, ex præceptione genitoris vestri copulati estis, accipientes, sicut præclari & nobilissimi Reges, de eadem vestra patria, scilicet ex ipsa nobilissima Francorum gente pulcherrimas coniuges & eorum vos oportet amori esse adnexos.

2. Cor. 6.

Et

Et certe non vobis licet, eis dimissis, alias ducere uxores vel extraneæ nationis consanguinitate immisceri; etenim nullus ex vestris parentibus, scilicet neq; auus vester, neque proauus, sed nec vester genitor, ex alio regno, vel extranea natione, coniugem accepit, & quis de vestro nobilissimo genere se contaminare aut commiscere cum horrida Langobardorum gente dignatus est, vt nunc vos suademini, quod auertat Dominus, eadem horribili gente pollui. Itaque nullus, externæ gentis assumpta coniuge, innoxius perseueravit. Aduertite, quæso, quanti qualesq; potentes per alienigena coniugia, à præceptis Dei declinantes, & suarum sequentes vxorum alienigenæ gentis voluntatem, validis innexi excessibus, immensâ pertulere discrimina. Impium enim est, vt vel penitus vestris ascendat cordibus alias accipere uxores super eas, quas primitus vos certum est accepisse. Non vobis conuenit tale peragere nefas, qui legem Dei tenetis, & alios, ne talia agant, corripitis. Hæc quippe paganæ gentes faciunt. Nam, absit hoc à vobis, qui perfectè estis Christiani, & gens sancta, atque regale estis sacerdotium; Recordamini & considerate, quia oleo sancto vncti per manus Vicarij beati Petri, coelesti benedictione estis sanctificati, & cauendum vobis est, ne tantis reatibus implicemini. Mementote hoc, præcellentissimi filij, quod sanctæ recordationis prædecessor noster Dominus Stephanus Papa, excellentissimæ memoriæ genitorem vestrum obtestatus est, vt nequaquam præsumeret dimittere Dominam & genetricem vestram, & ipse, sicut reuera Christianissimus Rex, eius salutiferis obtemperauit monitis.

Nam & illud Excellentiam vestram oportet meminisse, ita vos B. Petro & praefato Vicario eius, vel eius successoribus spondidisse, se amicis nostris, amicos esse, & se inimicis, inimicos, sicut & nos in eadem sponfione firmiter dinoscimur permanere, & quomodo nunc contra animas vestras agere contenditis & cum nostris inimicis coniunctionem facere vultis, dum ipsa periura Langobardorum gens semper Ecclesiam Dei expugnantes, & hanc nostram Romanorum provinciam inuadentes, nostri esse comprobantur inimici? Itaque & hoc peto ad * vestri referre studente memoriam, eo quod dum * Constantinus Imperator nitebatur persuadere, sanctae memoriae, mitissimo vestro genitori, ad accipiendum coniugio filij sui germanam vestram, nobilissimam Gislam, neq; vos * alia nationi licere copulari, sed nec contra voluntatem Apostolicae Sedis pontificum quoque modo vos audere peragere: & quam ob causam nunc contra Apostolica mandata, & voluntatem Vicarij Apostolorum principis, agere conamini, quod numquam vester Pater perpetravit? An nescitis quod non infelicitatem nostram, sed B. Petrum, cuius, licet immeriti, vices gerimus, spernitis? Scriptum est enim: *Qui vos recipit, me recipit, & qui vos spernit, me spernit*: Recordamini peto, excellentissimi filij, quomodo * vos fide dicere visus est praefatus vester Dominus ac genitor, promittens in vestris animabus, Deo & B. Petro, atq; eius Vicario, antefato, sanctae recordationis, praedecessori nostro, Domino Stephano Papae, firmiter debere vos permanere, erga sanctae Ecclesiae fidelitatem, & omnium Apostolicae sedis Pontificum obedientiam, & illibatam charitatem: & postmodum praedecessori nostro

* Vestram.

* Copronymus.

* alij.

Matth. 10.

Luc. 10.

* vobis fideliter. Sec. corrigi Bar.

Atro Domno Paulo Papæ eadem vos, vna cum eodem vestro genitore, certum est plerumque per Missos & scripta promississe, & post decessum antefati, sanctæ memoriæ, patris vestri, & vos ipsi sæpius tam per vestros Missos, quamque per litteras, simulque & per Sergium, fidelissimum nostrum, nomen culatorem, & per alios nostros Missos nobis spondidistis, in eadem vos vestra promissione, sicut genitor vester, circa sanctam Dei Ecclesiam, & nostram fidelitatem, esse perseveraturos.

Sed & illud quæso ad vestrâ referte memoriam, qualiter vos præfatus Dominus Stephanus Papa, in suo transitu, per sua scripta, sub terribili adiuratione, adhortari studuit, firma stabilitate vos esse permanuros, erga dilectionem sanctæ Dei Ecclesiæ, & illibatam charitatem Apostolicæ sedis pontificum; & omnia vos adimplere, iuxta vestram eidem Dei Apostolo adhibitam sponsonem, & nunc ista est vestra promissio. O quantum laborem sustinuit isdem præcipuus ac beatissimus Pontifex, qui ita imbecillis existens, tanto se exhibuit prolixi itineris periculo, & nisi Dominus præstò fuerit, in vacuum eius labor deducetur, fuitque nobis iter illud, quod ibidem idem noster prædecessor in Franciam properavit in magnam ruinam, dum nostri inimici plus nunc, quam pridem in superbiæ ferocitatem eleuati sunt; & ecce, quod verèbamur, euenire cernimus, conuersaque est nostra læticia in luctum, & facta sunt nouissima mala peiora, prioribus, & vnde exspectabamus nobis lumen oriri, eruperunt tenebræ.

Quapropter & B. Petrus, princeps Apostolorum, cui regni cælorum clauis à Domino Deo traditæ sunt,

Z 3 &

*fort. ubi
est.

& caelo ac terra ligandi soluendique concessa est potestas, firmiter excellentiam vestram, per nostram infelicitatem, obtestatur, simulq; & nos vna cum omnibus Episcopis, presbyteris, & cæteris sacerdotibus atq; cunctis proceribus, & clero sanctæ nostræ Ecclesiæ; Abbatibus etiam & vniuersis religiosis, diuino cultui deditis, seu optimatibus & iudicibus vel cuncto nostro Romanorum istius prouinciæ populo, sub diuini iudicij obtestatione vos adiuramus, per Deum viuum & verum, qui est iudex viuorum & mortuorum, & per eius ineffabilem diuinæ maiestatis potentiã, atq; per tremendum futuri iudicij diem, vbi omnes principes & potestates, & cunctum humanum genus, cum tremore assistere habebimus, nec non & per omnia diuina mysteria, & sacratissimum corpus B. Petri, vt nullo modo quisquam de vestra fraternitate præsumat filiã iam dicti Desiderij Langobardorum Regis in coniugium accipere Nec iterum vestra nobilissima germana, Deo amabilis Gisila, tribuatur filio sæpe fati Desiderij; nec vestras quoquo modo coniuges audeatis dimittere; sed magis recordantes, quæ B. Petro Apostolorum principi polliciti estis, viriliter eisdem nostris inimicis Langobardis resistite, distringentes eos firmiter, vt propria sanctæ Dei Ecclesiæ Romanæ Republicæ reddere debeant, eo quod omnia, quæ vobis polliciti sunt transgredientes, nos cotidie adfligendo & opprimendo non cessant: etiam quia aliquid nobis reddere minimè sunt inclinati; etiam & nostros inuadere fines noscuntur, & tantummodo per argumentum in præsentia de vestris Missis simulant iustitias nobis facere. Nam nihil ad effectum perducitur, & quidquam ab eis, de nostris iustitiis, nequaquã recipere valuimus. Vnde

Vnde ecce, vt cuncti nostri dolores subtiliter vestris auribus suggerantur, direximus nostros Missos, videlicet Petrum, dilectum filium nostrum, presbyterum, & Pamphilum, Defensorem Regionarium sanctæ nostræ Ecclesiæ, quos & de imminente nobis tribulatione; nec non & de singulis causis subtiliter informauimus, vestro regali intimandis culmini, & petimus, vt solita benignitate eos suscipere, nostræq; petitioni vestras à Deo inspiratas aures, ad commodare dignemini, & amplissimam liberationem, atq; exaltationem sanctæ Dei Ecclesiæ, spiritualis matris vestræ, & istius à vobis redemptæ prouinciæ defensionem perficere iubeatis, vt perfectam remunerationem à iusto iudice, Deo nostro, intercedente eius principe Apostolorum, B. Petro, suscipiatis.

Præsentem itaq; nostrâ exhortationem atq; adiurationem, in Confessione B. Petri ponentes, & sacrificium super eam atq; hostias Deo nostro offerentes, vobis cum lachrymis ex eadem sacra Confessione direximus: & si quis, q; non optamus, contra huiusmodi nostræ adiurationis atq; exhortationis seriem agere præsumperit, sciat se auctoritate Domni mei, B. Petri, Apostolorum principis, anathematis vinculo esse innotatum; & à regno Dei alienum, atq; cum diabolo & eius atrocissimis pompis, & cæteris impiis æternis incendiis concremandum, deputatum. At verò qui obseruator & custos isti nostræ exhortationis extiterit, coelestibus benedictionibus à Dño Deo nostro illustratus, æternis præmiorum gaudiis, cum omnibus sanctis & electis Dei, particeps effici mereatur.

In columem Excellentiam vestram gratia superna custodiat.

ANNO.

ANNOTATIO.

Recitant hanc Epist. integram Baronius Anno D C C. L X X. Et Centuriatores Cent. 3. cap. 10. quam dicunt, plenam esse pontificiis artibus. Sed num fraus vel techna debortari Reges iam aliis desponsos, ne contra fidem datam alias uxores ducant? Hanc enim potissimum ob causam Stephanus tanta orationis vehementia hoc matrimonium cum Langobardorum gente dissuasit, ut liquet ex ipsa Epistola, & rectè etiam observavit Baronius. Quamvis Pontifex etiam alias huius coniugij dissuadendi causas habuerit.

Item exemplar Epistolæ eiusdem Papæ, ad Dominum Carolum Regem, & eius præcellam genitricem directæ de Christophoro, & Sergio filio eius, qui cum Dodone, & cæteris Francis, Stephanum Papam, interficere conati sunt.

XLVI.

Huius Epistolæ Summarium recitant Baro. & Cent.

DOMNÆ religiosæ filiæ Bertradæ, Deo consecratæ, seu Domino excellentissimo filio Carolo Regi Francorum, & Patricio Romanorum Stephanus Papa. Cum magno dolore & gemitu cordis, tribulationis atque mortis periculum, quod nobis per sequaces diaboli, iam eveniebat, ecce subtilius per has nostras Apostolicas Syllabas à Deo consecratæ religiositatis vestræ, atque præcellentissimæ Christianitatis tuæ auribus intimare studemus, eo quod nefandissimus Christophorus, & Sergius nequissimus eius filius, consilium ineuntes cum Dodone, Misso germani tui Carlomanni Regis, nos interficere insidiabantur. Unde cum eodem Dodone, & eius Francis,